

BELEIDSREGELS ONDERHOUD EN RESTAURATIE MONUMENTEN

(Beleidsregels)

Rijksdienst voor de Monumentenzorg (RDMZ)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW)

herdruk ten behoeve van de wijzigingen in euro
december 2001



Inhoudsopgave

	blz.
Beleidsregels onderhoud en restauratie monumenten	4
Toelichting	4
Bijlage 1 Leidraad subsidiabele onderhoudskosten	5
1. Algemene aspecten	5
2. Overzicht subsidiabele en niet-subsidiabele onderhoudswerkzaamheden	5
3. Begroting in verband met het onderhoudsplan, bedoeld in artikel 1, onder d. van het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten	9
A. Onderhoudskosten	9
B. Normen voor de begroting	12
Bijlage 2 Leidraad subsidiabele restauratiekosten	13
1. Algemene aspecten	13
2. Overzicht subsidiabele en niet-subsidiabele restauratiekosten	13
3. Begroting van de restauratiekosten, bedoeld in artikel 14 van het Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997	14
A. Restauratiekosten	14
B. Normen voor de begroting	15
Toelichting wijziging Beleidsregels onderhoud en restauratie monumenten i.v.m. invoering euro, 19 oktober 2001	16

Beleidsregels onderhoud en restauratie monumenten

Beleidsregels van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen betreffende de subsidiëring van het onderhoud en de restauratie van monumenten in het kader van het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten en het Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997 (Beleidsregels onderhoud en restauratie monumenten)

De staatssecretaris van onderwijs, cultuur en wetenschappen

Gelet op artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht en de artikelen 1, onderdeel b, en 3 van het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten en de artikelen 1, eerste lid, onderdeel d, 2 en 16 van het Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997;

BESLUIT:

Artikel 1

De subsidiëring van onderhoudswerkzaamheden van beschermde monumenten geschiedt mede aan de hand van een Leidraad subsidiabele onderhoudskosten, die is opgenomen in de bijlage 1 die bij deze regeling behoort.

Artikel 2

De subsidiëring van de restauratie van beschermde monumenten geschiedt mede aan de hand van een Leidraad subsidiabele restauratiekosten, die is opgenomen in de bijlage 2 die bij deze regeling behoort.

Artikel 3

Deze beleidsregels treden in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij worden geplaatst.

Artikel 4

Deze beleidsregels worden aangehaald als: Beleidsregels onderhoud en restauratie monumenten.

Deze beleidsregels zullen met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

dr. F. van der Ploeg

TOELICHTING

In het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten en het Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997 zijn de hoofdregels neergelegd met betrekking tot de vraag welke onderhoudswerkzaamheden onderscheidenlijk welke

restauratiekosten subsidiabel zijn. Deze hoofdregels zijn opgenomen in de artikelen 1, onderdeel b, en 3 van het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten en in de artikelen 1, eerste lid, onderdeel d, 2 en 16 van het Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997. De hoofdregels zijn zodanig algemeen van aard dat het bij een aantal werkzaamheden niet zonder meer duidelijk is of het om werkzaamheden gaat ten aanzien waarvan subsidie verstrekt kan worden. Daarom is in artikel 3 van het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten en artikel 16 van het Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997 bepaald dat het oordeel van de minister doorslaggevend is voor de vraag in de kosten van welke werkzaamheden subsidie kan worden verstrekt. In de artikelsgewijze toelichting op artikel 3 van het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten en ook elders in de nota van toelichting op dat besluit heeft de toenmalige Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, mevrouw H. d'Ancona, voor een aantal concrete werkzaamheden aangegeven of zij daarvoor subsidie zou verstrekken. Hetzelfde heeft de voormalige Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, A. Nuis, gedaan wat betreft artikel 16 van het Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997. Op beide hierbedoelde nota's van toelichting geef ik met de vaststelling van deze Beleidsregels onderhoud en restauratie monumenten op enkele punten een aanvulling.

Van de Beleidsregels onderhoud en restauratie monumenten maken twee bijlagen deel uit.

Bijlage 1 houdt een Leidraad subsidiabele onderhoudskosten in. Daarin is in een aantal gevallen van meer algemene dan wel van meer specifieke aard aangegeven welke onderhoudswerkzaamheden al of niet subsidiabel zijn. Daarnaast bevat deze bijlage regels die in acht moeten worden genomen bij het opstellen van een begroting in het kader van een onderhoudsplan als bedoeld in artikel 1, onder d, van het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten. Bijlage 2 houdt een Leidraad subsidiabele restauratiekosten in. Deze Leidraad geeft eveneens ten aanzien van een aantal onderwerpen van meer algemene dan wel van meer specifieke aard antwoord op de vraag of restauratiekosten al of niet subsidiabel zijn. En ook deze bijlage bevat regels die in acht moeten worden genomen bij het opstellen van een begroting. In dit geval betreft het de begroting van de restauratiekosten, bedoeld in artikel 14 van het Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997.

Met de Beleidsregels onderhoud en restauratie monumenten wordt gebruik gemaakt van de bevoegdheid beleidsregels vast te stellen, bedoeld in artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

dr. F. van der Ploeg

Bijlage 1, bedoeld in artikel 1 van de Beleidsregels onderhoud en restauratie monumenten

LEIDRAAD SUBSIDIABELE ONDERHOUDSKOSTEN

Deze leidraad houdt een aanvulling in op de reeds bestaande regels in het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten over al dan niet subsidiabele onderhoudswerkzaamheden aan beschermde monumenten. Deze aanvulling is uitgewerkt in de punten 1 en 2 van deze leidraad. Tevens bevat de leidraad regels over de begroting die wordt opgesteld in het kader van een onderhoudsplan als bedoeld in artikel 1, onder d, van het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten. Deze laatste regels zijn opgenomen in punt 3 van deze leidraad.

1. Algemene aspecten

Abonnementskosten

Abonnementskosten voor jaarlijkse controle in verband met een bliksembeveiliging of een brandbeveiligingsinstallatie zijn subsidiabel.

Bereikbaarheid voor het plegen van onderhoud

Het komt vaak voor dat bepaalde delen van monumenten zeer moeilijk of niet bereikbaar zijn zonder steigerwerken, hoogwerkers e.d. Het kan in zo'n situatie gewenst zijn voorzieningen aan te brengen om die gedeelten gemakkelijk te bereiken. Eenvoudige voorbeelden zijn het aanbrengen van loopbruggen in ruimten boven gewelven in kerken en het aanbrengen van dakkapellen of luiken, zodat kappedeelten, die van binnenuit niet bereikbaar zijn, van buitenaf toegankelijk zijn ten behoeve van inspectie. Bij leien dakbedekkingen is het van belang voldoende lei- en klimhaken (en op de juiste plaats) aan te brengen in verband met het onderhoud. Het aanbrengen van dergelijke voorzieningen is overigens verplicht in het kader van de Arbo-wetgeving en in het kader van het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten subsidiabel.

Indexering (bij meerjarenonderhoud)

Een indexering van 3% per jaar (cumulatief) van de onderhoudskosten opgenomen in de begroting van een onderhoudsplan is acceptabel.

Inspectie (bouwkundig inspectierapport)

Onder inspectie wordt in dit verband verstaan een onderzoek dat plaatsvindt voordat een onderhoudsplan, een technische omschrijving en een begroting kunnen worden opgesteld en dat dient uitgevoerd te worden door een naar het oordeel van de minister ter zake deskundige instantie. Het hierbij noodzakelijke onderzoek naar bouwkundige gebreken van het te onderhouden monument valt onder de voorbereiding en vormt een onderdeel van de architecten/plankosten.

Dat houdt in dat de kosten, voorzover ze voortvloeien uit het onderzoek naar de mogelijkheden van instandhouding van het monument/object, als subsidiabel worden aange-merkt.

Precariorechten

Precariorechten zijn gemeentelijke heffingen voor voorzieningen op en boven de openbare grond. Deze zijn niet subsidiabel.

Renteverlies

Financieringskosten, zoals (bouw-)rentelasten, notaris- en afsluitkosten bij leningen enzovoorts, zijn niet subsidiabel.

Vandalisme

Preventieve maatregelen tegen vandalisme zijn niet subsidiabel.

Verzekering tijdens de werkzaamheden

In die gevallen dat de opdrachtgever verplicht is het monument tegen brand-, storm- en bliksemschade te verzekeren, verdient het aanbeveling dat hij vóór de uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden bij de verzekeraar van de brand, storm- en bliksemschade meldt dat die werkzaamheden zullen aanvangen. De premie is niet subsidiabel.

Wind- en watermolens

Onder wind- en watermolens als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onder g en h, van het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten worden tevens verstaan de zogenoemde Amerikaanse windmotoren.

2. Overzicht subsidiabele en niet-subsidiabele onderhoudswerkzaamheden

ALGAANGROEI/MOS

Zie REINIGEN/ALG en MOS

AULA

Zie BEGRAAFPLAATSEN (beschermde)

BALKON

Het onderhouden van aan of in de gevels bevestigde balkons is subsidiabel.

BALUSTRADES/KRUISBLOEMEN/PINAKELS/e.d.

Deze onderdelen vormen een architectonisch, veelal constructief geheel met de gevelbeëindigingen, luchtbogen, steunberen e.d. Niet onderhouden van deze (fragiele) onderdelen verslechtert de toestand van de onderliggende constructie. Onderhoud ervan (zoals het dichten van breuknaden en het repareren van voegwerk) is subsidiabel.

BEELDHOUWWERKEN

Onderhoud van objecten tegen of nabij de kerk geplaatst, doch daarmee geen constructief geheel vormend, is niet subsidiabel.

BESPUTING

Zie CONSERVERING van KAPPEN

BEGRAAFPLAATSSEN (beschermd)

Naast de in de nota van toelichting genoemde opstallen komt het onderhoud van de volgende objecten, mits genoemd in het monumentenregister, voor subsidie in aanmerking:

- baarhuisjes e.d.; voor zover het hierbij gaat om met dak en muren omsloten ruimten is alleen het onderhoud van het exterieur subsidiabel;

- klokkenstoel (buiten vrijstaand), kruisen en zerken, grafmonumenten; het gaat hierbij om bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

Bij het onderhoud van deze opstallen moet voornamelijk gedacht worden aan conserverende maatregelen ter voorkoming van schade door water, zoals roestvorming en vorstschade. Te denken valt aan schilderwerk van ijzeren onderdelen en het voorkomen van roestvorming ter plaatse van hun verankering in metsel- en natuursteenwerk, het onderhoud van voegwerk in bak- en natuursteen en het dichten van breuknaden in natuursteen.

BEIAARDEN

Zie LUIDKLOKKEN

BESTRATINGEN

Hoge gevels veroorzaken veel afloop van regenwater aan de voet van het gebouw. Een goede gesloten en aflopende bestrating ter plaatse kan dit water van de fundering afleiden. Het onderhouden van bestrating tussen steunberen of van bestrating die aansluit op gevels tot maximaal 1 meter uit de gevel, is subsidiabel.

BOKTOR

Zie CONSERVERING van KAPPEN

BOL

Zie ORNAMENTEN

BONTE KNAAGKEVER

Zie CONSERVERING van KAPPEN

BRUG

Reparaties van de aansluiting van de brug op het gebouw zijn subsidiabel. Reparaties aan de brug en kademuren zijn niet subsidiabel, tenzij deze onderdeel uitmaken van een beschermde buitenplaats.

Zie ook BUITENPLAATSSEN

BUITENPLAATSSEN (beschermd)

Opstallen die in aanmerking komen voor onderhoudssubsidie, mits genoemd in het monumentenregister en onderdeel uitmakend van een beschermde buitenplaats, zijn:

- hoofdgebouw;
- economie- en bijgebouwen, zoals koetshuis, paardenstal, tuinhuis- of portierswoning, kas, duiventil;
- tuinhuisjes, tuinpriëlen;
- tuinornamenten, zoals tuinbeelden, tuinvazen, zonnewijzers, stoeppalen, tuinbanken ed.;
- toegangsbruggen, kademuren en bruggen in het park;
- muren en hekwerken.

Bij het onderhoud van deze opstallen moet voornamelijk gedacht worden aan conserverende maatregelen ter voorkoming van schade door water, zoals roestvorming en vorstschade. Te denken valt aan schilderwerk van ijzeren en houten onderdelen en het voorkomen van roestvorming en rot ter plaatse van hun verankering in metsel- en natuursteenwerk, het onderhoud van voegwerk in bak- en natuursteen en het dichten van breuknaden in natuursteen.

BIJGEBOUWEN

Zie BUITENPLAATSSEN

CARILLONVLOER

Zie KLOKKENSTOEL

CONSERVERING VAN KAPPEN

Aantasting van kappen door boktor, bonte knaagkever en zwam is een constant risico; bestrijding (na de geconstateerde aantasting) is subsidiabel. Het abonnement van de jaarlijkse inspectie is subsidiabel.

DAKBEDEKKING

Per jaar mag maximaal 2% van de dakbedekking vervangen worden. De hieraan verbonden werkzaamheden zijn subsidiabel.

Voor andere dakbedekkingsmaterialen: Zie KUNSTSTOFFEN

DEUREN/KOZIJNEN/RAMEN/VENSTERS

Kleine reparaties van de kozijnen, deuren en ramen in de buitengevels zijn subsidiabel.

DRAINAGE

Het onderhouden van de aanwezige drainage is alleen subsidiabel als dit noodzakelijk is voor het droog houden van de muren tegen optrekkend vocht.

DUIVEN

Het onderhoud/vervangen van gaas in galmgaten tegen duivenoverlast is subsidiabel.

FORTEN

Onderhoud aan bouwwerken, weermuren, aarden deklagen, aardwerken en het op diepte houden van grachten is sub-

diabel. Het jaarlijks schoonmaken van grachten wegens plantengroei is niet subsidiabel.

FUNDERING

Het komt dikwijls voor dat funderingen worden aangetast ten gevolge van activiteiten in de ondergrond in de omgeving van het monument. Bekend zijn de desastreuze gevolgen van grondwateronttrekking bij houten paalfunderingen. In dergelijke gevallen dient onderzocht te worden of de schade te verhalen is op de veroorzaker ervan. Herstel op grotere diepte of funderingsverbetering ten gevolge hiervan is niet subsidiabel. In alle gevallen is het raadzaam eerst de oorzaken van het funderingsverval te onderzoeken in verband met eventuele aansprakelijkheid van derden. Incidentele reparaties van het metsel- en voegwerk tot ca. 0,5 meter beneden het maaiveld zijn echter subsidiabel.

GAASRAMEN/ROOSTERS

Onderhoud en reparatie van gaasramen, roosters en voorzetbeglazing, welke dienen ter bescherming van monumentale onderdelen, is subsidiabel.

GALMBORDEN

Het schilderen en repareren van galmborden is subsidiabel.

GASHOUDERS

Subsidiabel is onderhoud betreffende corrosiebestrijding, schilderwerk en incidenteel herstel van onderdelen zoals doorgeroeste dekplaten.

GEVELREINIGING

Zie REINIGEN/ALG en MOS

GOTEN en HEMELWATERAFVOEREN

Vervanging van de gootbekleding is subsidiabel tot een maximum van 25% per jaar van de totale gootbekleding. In het kader van het onderhoudsplan geldt tevens een maximum van 25% per jaar met een maximum van 100% over de hele planperiode.

Voor andere materialen: Zie KUNSTSTOFFEN

GRAFKAPELLEN/GRAF- en BAARHUISJES

Zie BEGRAAFPLAATSEN

GRAFZERKEN

Zie BEGRAAFPLAATSEN

HAAN

Zie ORNAMENTEN

HANG- en SLUITWERK

Reparatie of incidenteel vernieuwen van hang- en sluitwerk van deuren en ramen in de buitengevels is subsidiabel. Extra beveiligingsmaatregelen zoals het aanbrengen van dievenklauwen e.d. zijn niet subsidiabel.

HEKWERKEN

Zie MUREN en HEKKEN

HOUTWORM

Zie CONSERVERING van KAPPEN

INJECTERING

Zie CONSERVERING van KAPPEN

INSEKTENBESTRIJDING

Zie CONSERVERING van KAPPEN

KADEMUREN

Zie BRUG

KERKHOF/KERKHOFMUUR/HEK

Zie BEGRAAFPLAATSEN

KLOKKENSTOEL

Onderhoudswerkzaamheden aan een binnen geplaatste klokkenstoel zijn niet subsidiabel. Repareren van de waterdichte bedekking van de vloer ter plaatse van de klokkenzolder is subsidiabel.

KLOKKENSTOEL (buiten vrijstaand), het normale onderhoud en kleine reparaties zijn subsidiabel.

Zie ook BEGRAAFPLAATSEN

KRANEN

Onderhoud, zowel corrosiebestrijding als schilderwerk, partieel herstel van de kraan zelf, alsook onderhoud van mechanische of elektrische elementen, alsmede wettelijk verplichte periodieke veiligheidskeuringen in geval van gebruik, zijn subsidiabel.

KRUIS

Zie ORNAMENTEN

KRUISBLOEMEN

Zie BALUSTRADES/KRUISBLOEMEN/PINAKELS/ed.

KUNSTSTOFFEN

Het gaat hier om kunststofgoten en/of coatings die ter plaatse zijn vervaardigd. Onderhoud en plaatselijke reparaties zijn subsidiabel.

Zie verder GOTEN en HEMELWATERAFVOEREN

LUIDKLOKKEN

Onder onderhoud aan luidklokken en bijbehorende slagwerken, luidinstallaties en klokkenstoelen wordt verstaan: het smeren van bewegende delen; vastzetten van ophangconstructies; kleine werkzaamheden aan klepelogen; onderhoud aan klepels; afstellen van luidmotoren, en het afstellen van slaghamers.

Bij de klokkenstoelen valt onder het reguliere onderhoud: het vastzetten van pen- en gatverbindingen; het bestrijden van houtaantastingen en het conserveren van houtwerk; het

ontroesten en conserveren van ijzeren klokkenstoelen.
Voor beiaarden geldt behalve het bovenstaande voor zover van toepassing:

het herstellen van draadverbindingen; het afregelen van traccuur; het smeren van de speeltrommellagers, en het afstellen van de slag van de speelhamers.

Het bovenomschreven onderhoud is subsidiabel.

MOLENS

Zie WIND- en WATERRADMOLENS

MOS

Zie REINIGEN/ALG en MOS

MUREN en HEKKEN

Met uitzondering van begraafplaatsen en buitenplaatsen (zie BEGRAAFPLAATSEN EN BUITENPLAATSEN), is het onderhoud aan muren en hekken niet subsidiabel. Waar deze echter aansluiten op een beschermd monument kan niet onderhouden leiden tot schade aan dat monument. Onderhoud en reparatie van en nabij de aansluiting is derhalve subsidiabel.

MUURPLATEN

Incidentele reparatie van muurplaten, in samenhang met het onderhoud aan de goten, is subsidiabel.

ORGEL

Niet subsidiabel zijn de kosten voor een stemhulp. In voorkomende gevallen kan volstaan worden met hulp ter plaatse. De werkzaamheden van een stemhulp kunnen niet gezien worden als specifieke werkzaamheden uit te voeren door een restaurateur. Het stemmen van tongwerken, uit te voeren door de organist, is eveneens geen specifiek werk voor de restaurateur en derhalve niet subsidiabel.

ORNAMENTEN (bol, haan, kruis, windvaan, e.d.)

In samenhang met werkzaamheden aan de dakbedekking, zijn conserverende werkzaamheden, zoals ontroesten en schilderen aan deze onderdelen en het opnieuw vergulden van de windvaan eveneens subsidiabel.

PINAKELS

Zie BALUSTRADES/KRUISBLOEMEN/PINAKELS/ed.

PLEISTERWERK

Zie STUCWERK/PLEISTERWERK

POORT

Met uitzondering van buitenplaatsen (zie BUITENPLAATSEN) is reparatie van een poort in een hek niet subsidiabel. Indien een poort deel uitmaakt van een gebouw, dan zijn de onderhoudswerkzaamheden aan die poort wel subsidiabel.

PRAALGRAVEN (buiten)

Zie BEGRAAFPLAATS (beschermd)

RAMEN

Zie DEUREN/KOZIJNEN/RAMEN/VENSTERS

REINIGEN/ALG en MOS

Het gebruik van chemicaliën is niet toegestaan. Subsidiabel is het verwijderen van mossen en algen en het reinigen van gevels onder lichte waterdruk.

RIETEN DAKEN

Het opstoppen en het onderhouden van de netbedekking is subsidiabel.

RIOLERINGSWERKZAAMHEDEN

Het onderhouden en zonodig aanpassen van een reeds aanwezige riolering is subsidiabel voor zover deze ten doel heeft de afvoer van hemelwater te verzorgen.

ROOSTERS

Zie GAASRAMEN/ROOSTERS

SCHILDERWERK

Onderhoud van het schilderwerk, zowel binnen als buiten, mits het geen muurschilderingen betreft en het beperkt blijft tot het schilderen van de binnenzijde van de houten en ijzeren kozijnen, ramen en deuren in de buitengevel is subsidiabel. Het schilderen (sausen) van de binnenzijde van de buitenmuren blijft beperkt tot het schilderen van de herstelde schade, zoals omschreven bij stucwerk/pleisterwerk.

SCHOONSPUITEN MUREN

Zie REINIGEN/ALG en MOS

SLUITWERK

Zie HANG- en SLUITWERK

SNEEUWROOSTERS

Onderhoud en reparatie van roosters in de goten ten behoeve van het voorkomen van beschadigingen en voor de toegankelijkheid van daken en goten zijn subsidiabel.

STOOMGEMAAL

Zie GEMALEN

STUCWERK/PLEISTERWERK

Onderhoud en kleine reparaties aan het buitenpleisterwerk zijn subsidiabel. Zorgvuldige kleine reparaties van schade aan de binnenzijde, die een gevolg zijn van werkzaamheden aan de buitenzijde van het gebouw, zijn daarom subsidiabel.

TOREN

Indien een kerkvoogdij, kerkbestuur of stichting (tot behoud van kerk en toren) onderhoudsplichtig is, zijn in dat geval de onderhoudskosten subsidiabel.

UURWERKEN

Onder onderhoud aan uurwerken wordt verstaan: het smeren van bewegende delen; conserveren van de uurwerkast; onderhoud aan het elektrische opwindmechanisme; onderhoud aan wijzers, wijzerplaten en wijzerringen, inclusief conserverend schilder- en verguldwerk. Dit onderhoud is subsidiabel. Onderhoud aan overige elektrische installaties, zoals moederklokken en verlichting, is niet subsidiabel.

VENSTERS

Zie DEUREN/KOZIJNEN/RAMEN/VENSTERS

VENTILATIEROOSTERS

Het repareren of vervangen van ventilatieroosters is subsidiabel. Herstellen en/of controleren van een mechanische ventilatie is niet subsidiabel.

VERLICHTING

Indien dit is bedoeld om de inspectie en het onderhoud van kappen mogelijk te maken, is een beperkt onderhoud van de bestaande installatie subsidiabel.

VERFWERK

Zie SCHILDERWERK

VLOEREN (loden)

Zie KLOKKENSTOEL

VOEGWERK

Incidentele reparatie van het voegwerk is subsidiabel.

VOORZETRAMEN

Zie GAASRAMEN/ROOSTERS
Zie CONSERVERING van KAPPEN

WEEGBRUGGEN

Subsidiabel is onderhoud aan de weegvloer, het weeghuis (doorgaans van baksteen en glas met pannendak) en de inwendige weeginstallatie.

WINDVAAN

Zie ORNAMENTEN

ZERKEN

Zie BEGRAAFPLAATS

ZONNEWIJZERS

Conserverende werkzaamheden aan loodbedekkingen, aanwijzer(s), bevestigingen, conserverende schilderwerkzaamheden alsmede het opnieuw vergulden. Deze werkzaamheden zijn subsidiabel.

ZWAM

Zie CONSERVERING van KAPPEN

3. Begroting in verband met het onderhoudsplan, bedoeld in artikel 1, onder d, van het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten

A. Onderhoudskosten

De onderhoudskosten worden in groepen ingedeeld:

- a. aannemerskosten
- b. architecten-/plankosten
- c. begeleidingskosten
- d. abonnementskosten e.d.

ad b. Architecten-/plankosten

De kosten voor het opstellen van het onderhoudsplan, door een architect of een bouwkundig(e)-(bureau), zullen worden getoetst aan de hieronder uitgewerkte honorariumpercentages.

De kosten worden opgebouwd uit:

1) *bouwkundig inspectierapport*

Een rapportage, volgens model, van de bouwkundige staat (goed, redelijk, matig, slecht en urgent) van het monument.

2) *onderhoudsplan*

Een onderhoudsplan, volgens model, van de uit te voeren onderhoudswerken, de totale hoeveelheden, van de elementen, de te repareren hoeveelheden, de eenheidsprijs, het totaal bedrag en de jaren van uitvoering.

3) *werkomschrijving*

Een werkomschrijving van de uit te voeren onderhoudswerken met daaraan gekoppeld het materiaalgebruik en de wijze van bewerking en verwerking daarvan.

Bovenstaande gegevens komen uit de bouwkundige inspectie, waarin zijn vastgesteld: de hoeveelheden van alle bouwkundige onderdelen per gebouw (gevels, kozijnen, deuren, ramen, dak enz.) uitgedrukt in st., m¹, m² en de aanwezige materialen m.b.t. kwaliteiten, soorten, omvang, aantallen, plaats en gebreken.

4) *tekeningen*

De tekeningen moeten betrekking hebben op de gevels en het dak (geen plattegronden en doorsneden). Een situatie-tekening waarop de bestrating is aangegeven. Als deze niet beschikbaar zijn, dienen eenvoudige tekeningen gemaakt te worden. Op deze tekeningen kan aangegeven worden waar er gerepareerd moet en in welk jaar de uitvoering zal plaatsvinden (in verschillende arceringen, o.i.d. en met cijfers of letters de te repareren ramen en deuren, enz.).

5) *begroting*

De begroting, gespecificeerd in de te repareren hoeveelheden en aantallen, de eenheids- en totaalprijs per onderdeel.

Het subsidiabele honorariumbedrag wordt als volgt vastgesteld. Eerst wordt het honorariumpercentage bepaald aan de hand van het hiernavolgende overzicht. Daarin is het honorariumpercentage gerelateerd aan de bouwsom. Vervolgens wordt het subsidiabele honorariumbedrag berekend door het gevonden honorariumpercentage te vermenigvuldigen met de subsidiabele kosten.

 Overzicht van honorariumpercentages gerelateerd aan totale bouwsommen:

bij € 45.000,00	2,1622	%	bij € 288.000,00	1,6757	%
bij € 49.500,00	2,1483	%	bij € 292.500,00	1,6700	%
bij € 54.000,00	2,1348	%	bij € 297.000,00	1,6643	%
bij € 58.500,00	2,1215	%	bij € 301.500,00	1,6587	%
bij € 63.000,00	2,1084	%	bij € 306.000,00	1,6531	%
bij € 67.500,00	2,0956	%	bij € 310.500,00	1,6477	%
bij € 72.000,00	2,0831	%	bij € 315.000,00	1,6423	%
bij € 76.500,00	2,0708	%	bij € 319.500,00	1,6369	%
bij € 81.000,00	2,0588	%	bij € 324.000,00	1,6316	%
bij € 85.500,00	2,0469	%	bij € 328.500,00	1,6264	%
bij € 90.000,00	2,0353	%	bij € 333.000,00	1,6213	%
bij € 94.500,00	2,0239	%	bij € 337.500,00	1,6162	%
bij € 99.000,00	2,0127	%	bij € 342.000,00	1,6112	%
bij € 103.500,00	2,0017	%	bij € 346.500,00	1,6063	%
bij € 108.000,00	1,9909	%	bij € 351.000,00	1,6014	%
bij € 112.500,00	1,9803	%	bij € 355.500,00	1,5965	%
bij € 117.000,00	1,9699	%	bij € 360.000,00	1,5918	%
bij € 121.500,00	1,9597	%	bij € 364.500,00	1,5870	%
bij € 126.000,00	1,9496	%	bij € 369.000,00	1,5824	%
bij € 130.500,00	1,9397	%	bij € 373.500,00	1,5778	%
bij € 135.000,00	1,9300	%	bij € 378.000,00	1,5732	%
bij € 139.500,00	1,9204	%	bij € 382.500,00	1,5687	%
bij € 144.000,00	1,9110	%	bij € 387.000,00	1,5642	%
bij € 148.500,00	1,9018	%	bij € 391.500,00	1,5598	%
bij € 153.000,00	1,8927	%	bij € 396.000,00	1,5555	%
bij € 157.500,00	1,8838	%	bij € 400.500,00	1,5512	%
bij € 162.000,00	1,8750	%	bij € 405.000,00	1,5469	%
bij € 166.500,00	1,8663	%	bij € 409.500,00	1,5427	%
bij € 171.000,00	1,8578	%	bij € 414.000,00	1,5386	%
bij € 175.500,00	1,8494	%	bij € 418.500,00	1,5345	%
bij € 180.000,00	1,8412	%	bij € 423.000,00	1,5304	%
bij € 184.500,00	1,8331	%	bij € 427.500,00	1,5264	%
bij € 189.000,00	1,8251	%	bij € 432.000,00	1,5224	%
bij € 193.500,00	1,8172	%	bij € 436.500,00	1,5185	%
bij € 198.000,00	1,8094	%	bij € 441.000,00	1,5146	%
bij € 202.500,00	1,8018	%	bij € 445.500,00	1,5107	%
bij € 207.000,00	1,7943	%	bij € 450.000,00	1,5069	%
bij € 211.500,00	1,7868	%	bij € 454.500,00	1,5031	%
bij € 216.000,00	1,7795	%	bij € 477.000,00	1,4849	%
bij € 220.500,00	1,7723	%	bij € 499.500,00	1,4675	%
bij € 225.000,00	1,7652	%	bij € 522.000,00	1,4510	%
bij € 229.500,00	1,7583	%	bij € 544.500,00	1,4353	%
bij € 234.000,00	1,7514	%	bij € 567.000,00	1,4203	%
bij € 238.500,00	1,7446	%	bij € 589.500,00	1,4060	%
bij € 243.000,00	1,7379	%	bij € 612.000,00	1,3924	%
bij € 247.500,00	1,7313	%	bij € 634.500,00	1,3793	%
bij € 252.000,00	1,7248	%	bij € 657.000,00	1,3668	%
bij € 256.500,00	1,7183	%	bij € 679.500,00	1,3548	%
bij € 261.000,00	1,7120	%	bij € 702.000,00	1,3434	%
bij € 265.500,00	1,7057	%	bij € 724.500,00	1,3323	%
bij € 270.000,00	1,6996	%	bij € 747.000,00	1,3218	%
bij € 274.500,00	1,6935	%	bij € 769.500,00	1,3116	%
bij € 279.000,00	1,6875	%	bij € 792.000,00	1,3018	%
bij € 283.500,00	1,6816	%	bij € 814.500,00	1,2924	%
			bij € 837.000,00	1,2833	%
			bij € 859.500,00	1,2745	%

bij € 882.000,00	1,2661	%
bij € 904.500,00	1,2579	%
bij € 927.000,00	1,2500	%
bij € 949.500,00	1,2424	%
bij € 972.000,00	1,2351	%
bij € 994.500,00	1,2279	%
bij € 1.017.000,00	1,2210	%
bij € 1.039.500,00	1,2143	%
bij € 1.062.000,00	1,2079	%
bij € 1.084.500,00	1,2016	%
bij € 1.107.000,00	1,1955	%
bij € 1.129.500,00	1,1896	%
bij € 1.152.000,00	1,1838	%
bij € 1.174.500,00	1,1783	%
bij € 1.197.000,00	1,1729	%
bij € 1.219.500,00	1,1676	%
bij € 1.242.000,00	1,1625	%
bij € 1.264.500,00	1,1575	%
bij € 1.287.000,00	1,1526	%
bij € 1.309.500,00	1,1479	%
bij € 1.332.000,00	1,1433	%
bij € 1.354.500,00	1,1388	%
bij € 1.377.000,00	1,1345	%
bij € 1.399.500,00	1,1302	%
bij € 1.422.000,00	1,1261	%
bij € 1.444.500,00	1,1220	%
bij € 1.467.000,00	1,1181	%

ad c. Begeleidingskosten

Bij onderhoudsplannen is bouwkundige begeleiding subsidieel, indien die begeleiding uit de volgende vijf fasen bestaat:

fase 1

De bouwkundige stelt jaarlijks een programma op van uit te voeren onderhoudswerkzaamheden aan de hand van het jaarprogramma uit het onderhoudsplan, door bestudering van de laatste (Monumentenwacht)inspectierapport(en) en op basis van eigen inspectie van het monument. Het programma bevat de juiste hoeveelheden, materiaalspecificaties, de wijze van verwerken en aanvullende eisen en administratieve voorwaarden.

fase 2

In deze fase geschiedt de prijsvorming en het verstrekken van de opdrachten.

fase 3

Deze fase behelst de begeleiding en controle tijdens de uitvoering.

fase 4

In deze fase is sprake van het opnemen van de uitgevoerde onderhoudswerken en het opstellen van de eindafrekening.

fase 5

In deze fase geschiedt het opstellen en inzenden van de financiële verantwoording. Bij die verantwoording dient het uitgevoerde onderhoudsprogramma gevoegd te worden. In het derde, zesde en negende jaar dient een (bijgesteld) bouwkundig inspectierapport te worden overgelegd.

De kosten voor het eventueel bijstellen van het onderhoudsplan worden geacht te zijn begrepen in de begeleidingskosten.

Tot de bouwsom behoren zowel de subsidiabele kosten als de niet subsidiabele kosten.

De totale kosten voor de bouwkundige begeleiding, over de 10 jaren berekend, zijn aan een maximum gebonden en wel als volgt:

van € 0	t/m	€ 22.500,00	8,18 %
van € 22.501,00	t/m	€ 27.000,00	8,13 %
van € 27.001,00	t/m	€ 31.500,00	8,07 %
van € 31.501,00	t/m	€ 36.000,00	8,02 %
van € 36.001,00	t/m	€ 40.500,00	7,97 %
van € 40.501,00	t/m	€ 45.000,00	7,91 %
van € 45.001,00	t/m	€ 49.500,00	7,86 %
van € 49.501,00	t/m	€ 54.000,00	7,81 %
van € 54.001,00	t/m	€ 58.500,00	7,76 %
van € 58.501,00	t/m	€ 63.000,00	7,72 %
van € 63.001,00	t/m	€ 67.500,00	7,67 %
van € 67.501,00	t/m	€ 72.000,00	7,62 %
van € 72.001,00	t/m	€ 76.500,00	7,58 %
van € 76.501,00	t/m	€ 81.000,00	7,54 %
van € 81.001,00	t/m	€ 85.500,00	7,49 %
van € 85.501,00	t/m	€ 90.000,00	7,45 %
van € 90.001,00	t/m	€ 94.500,00	7,41 %
van € 94.501,00	t/m	€ 99.000,00	7,37 %
van € 99.001,00	t/m	€ 103.500,00	7,33 %
van € 103.501,00	t/m	€ 108.000,00	7,29 %
van € 108.001,00	t/m	€ 112.500,00	7,25 %
van € 112.501,00	t/m	€ 117.000,00	7,21 %
van € 117.001,00	t/m	€ 121.500,00	7,17 %
van € 121.501,00	t/m	€ 126.000,00	7,14 %
van € 126.001,00	t/m	€ 130.500,00	7,10 %
van € 130.501,00	t/m	€ 135.000,00	7,06 %
van € 135.001,00	t/m	€ 139.500,00	7,03 %
van € 139.501,00	t/m	€ 144.000,00	6,99 %
van € 144.001,00	t/m	€ 148.500,00	6,96 %
van € 148.501,00	t/m	€ 153.000,00	6,93 %
van € 153.001,00	t/m	€ 157.500,00	6,89 %
van € 157.501,00	t/m	€ 162.000,00	6,86 %
van € 162.001,00	t/m	€ 166.500,00	6,83 %
van € 166.501,00	t/m	€ 171.000,00	6,80 %
van € 171.001,00	t/m	€ 175.500,00	6,77 %
van € 175.501,00	t/m	€ 180.000,00	6,74 %
van € 180.001,00	t/m	€ 184.500,00	6,71 %
van € 184.501,00	t/m	€ 189.000,00	6,68 %
van € 189.001,00	t/m	€ 193.500,00	6,65 %
van € 193.501,00	t/m	€ 198.000,00	6,62 %
van € 198.001,00	t/m	€ 202.500,00	6,59 %
van € 202.501,00	t/m	€ 207.000,00	6,57 %
van € 207.001,00	t/m	€ 211.500,00	6,54 %
van € 211.501,00	t/m	€ 216.000,00	6,51 %
van € 216.001,00	t/m	€ 220.500,00	6,49 %

van € 220.501,00	t/m	€ 225.000,00	6,46 %
van € 225.001,00	t/m	€ 229.500,00	6,44 %
van € 229.501,00	t/m	€ 234.000,00	6,41 %
van € 234.001,00	t/m	€ 238.500,00	6,39 %
van € 238.501,00	t/m	€ 243.000,00	6,36 %
van € 243.001,00	t/m	€ 247.500,00	6,34 %
van € 247.501,00	t/m	€ 252.000,00	6,31 %
van € 252.001,00	t/m	€ 256.500,00	6,29 %
van € 256.501,00	t/m	€ 261.000,00	6,27 %
van € 261.001,00	t/m	€ 265.500,00	6,24 %
van € 265.501,00	t/m	€ 270.000,00	6,22 %
van € 270.001,00	t/m	€ 274.500,00	6,20 %
van € 274.501,00	t/m	€ 279.000,00	6,18 %
van € 279.001,00	t/m	€ 283.500,00	6,15 %
van € 283.501,00	t/m	€ 288.000,00	6,13 %
van € 288.001,00 en hoger			6,11 %

De kosten voor de bouwkundige begeleiding van het jaarlijkse (dus niet het meerjaren-) onderhoud bedraagt maximaal 5 % van de subsidiabele onderhoudskosten.

ad d. Abonnementskosten e.d.

Dit zijn bijvoorbeeld kosten voor:

- de monumentenwacht, inclusief inspectie- en de uitgevoerde noodreparatiekosten
- de bliksembeveiliging
- de brandbeveiligingsinstallatie.

B. Normen voor de begroting

Gemiddeld

- a. Gemiddeld bouwplaatsuurloon, incl. 2 reizen, excl. vervoerskosten. Voor de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht mag een opslag van € 0,45 berekend worden. € 28,82¹⁾
- b. Algemene bouwplaatskosten, te berekenen over de directe kosten 8 %
- c. Algemene bedrijfskosten, te berekenen over de som van de directe kosten en de bouwplaatskosten 5 %
- d. Winst en risico, te berekenen over de som van de directe kosten, bouwplaatskosten en algemene bedrijfskosten 3 %
- e. De onderdelen b, c en d bij elkaar vormen een opslag van 17 %
- f. Voor kerktorens en projecten in moeilijk bereikbare bouwlocaties kan, voorzover aantoonbaar, een toeslag in de bouwplaatskosten (b) worden gegeven van 20 %
- g. Indexering (meerjarenonderhoud) per jaar maximaal 3 %

¹⁾ Peildatum november 2001

Bijlage 2, bedoeld in artikel 2 van de Beleidsregels onderhoud en restauratie monumenten

LEIDRAAD SUBSIDIABELE RESTAURATIEKOSTEN

Deze leidraad houdt een aanvulling in op de reeds bestaande regels in het Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997 over al dan niet subsidiabele restauratiekosten van beschermde monumenten. Deze aanvulling is uitgewerkt in de punten 1 en 2 van deze leidraad. Tevens bevat de leidraad regels over de begroting van de restauratiekosten, bedoeld in artikel 14 van het Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten 1997. Deze laatste regels zijn opgenomen in punt 3 van deze leidraad.

1. Algemene aspecten

Algemeen

Werkzaamheden die op andere aspecten dan het herstel en het behoud zijn gericht, dan wel werkzaamheden die een wezenlijke wijziging van de waarde van het beschermd monument ten gevolge hebben, zijn niet subsidiabel, ook al behoedt die wijziging het monument voor leegstand en verval. Werkzaamheden ten behoeve van het gebruik of die gericht zijn op verfraaiing zijn niet subsidiabel. Geen subsidie wordt verleend voor het isoleren, verbetering van comfort of het bijdragen aan de exploitatie en ook niet om het terugbrengen van een reeds verloren monumentale waarde. Zo zullen de kosten voor het aanbrengen van onder meer installaties als centrale verwarming, water- en elektrische leidingen, riolering en sanitair niet aangemerkt worden als subsidiabele restauratiekosten.

Bereikbaarheid voor het plegen van onderhoud

Bij leien dakbedekkingen is het van belang voldoende lei- en klimhaken (en op de juiste plaats) aan te brengen in verband met het onderhoud. Het aanbrengen van dergelijke voorzieningen is verplicht in het kader van de Arbo-wetgeving en subsidiabel.

Omzetbelasting (BTW)

Door tussentijdse verhoging van het BTW-percentages ontstaat een overschrijding van de begroting. Indien subsidiëring in een dergelijke overschrijding gewenst wordt, dient een aanvullende aanvraag via de gemeente te worden ingediend. Bij tussentijdse verlaging van het BTW-percentages vindt neerwaartse correctie van de subsidiabele kosten plaats bij de afhandeling van de financiële verantwoording. Indien vooraf bekend is dat BTW door de eigenaar kan worden teruggevorderd, dan vindt vaststelling van de subsidiabele kosten plaats exclusief BTW. Indien 'tijdens de rit' blijkt dat BTW alsnog gedeeltelijk is terug te vorderen, dan vindt de vaststelling van de subsidiabele kosten plaats inclusief BTW, echter met een verlaagd bevoorschotingsplafond. Bij de behandeling van de

geldelijke eindverantwoording wordt de werkelijke BTW-verrekening in de definitieve vaststelling van de subsidiabele kosten meegenomen.

Onvoorziene kosten (o.a. loon- en prijsstijgingen)

De post 'onvoorzien' is voor het bekostigen van uitgaven voor loon- en materiaal prijsstijgingen in de periode die ligt tussen het moment van de subsidieaanvraag (d.w.z. het moment van opstellen van de begroting) en de periode waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd. Tevens is deze post bedoeld voor het bekostigen van uitgaven voor onvoorziene subsidiabele werkzaamheden. Indien onomstotelijk vaststaat, dat met 5% 'onvoorzien' niet kan worden volstaan, kan een nieuwe aanvraag voor het meerdere worden ingediend.

Precariorechten

Precariorechten zijn gemeentelijke heffingen voor voorzieningen op en boven de openbare grond, die bijvoorbeeld kunnen bestaan uit een tijdelijke bouwkeet ten behoeve van de restauratie. Precariorechten worden niet als aparte kosten subsidiabel gesteld, maar worden geacht begrepen te zijn in de algemene bouwplaatskosten.

Renteverlies

Financieringskosten, zoals (bouw-)rentelasten, notaris- en afsluitkosten bij leningen enzovoorts, zijn niet subsidiabel.

2. Overzicht subsidiabele en niet-subsidiabele restauratiekosten

ELEKTRISCHE VOORZIENINGEN BIJ URWERKEN

Hiervoor geldt, dat het aanbrengen of vernieuwen van elektrische aandrijving, cijferplaatverlichting en dergelijke niet subsidiabel is, omdat uit een oogpunt van monumentenzorg dit soort werkzaamheden niet noodzakelijk is.

FUNDERING

In alle gevallen zijn de kosten verbonden aan het onderzoek naar de oorzaak van het funderingsverval waarmee de noodzaak van de werkzaamheden kan worden aangetoond, subsidiabel. Het komt dikwijls voor dat funderingen worden aangetast ten gevolge van activiteiten in de ondergrond in de omgeving van het monument. Bekend zijn de gevolgen van grondwateronttrekking bij houten paalfunderingen. Kosten verbandhoudend met herziening en/of verzwarende van de fundering ten behoeve van een andere bestemming van het pand zijn niet subsidiabel.

KAP

Bij kaprestauraties, waarbij - naast herstel van de bestaande toestand - dakbeschoot en isolatie worden aangebracht worden de volgende beleidsregels gehanteerd. Bij dakbeschoot ligt het anders dan bij isolatie. Dakbeschoot heeft een constructieve functie, want het verstijft de kapconstructie en sluit weersinvloeden en vuil buiten. In die zin is het aanbrengen

van dakbeschoot een beschermende maatregel en derhalve volledig subsidiabel. Zeker in de huidige tijd, waarin het schoonmaken en aansmeren van dakpannen bij onbeschooten kappen problemen oplevert, is een beschieting wenselijk. Behalve door middel van een houten dakbeschoot is beschieting mogelijk met dakplaten, maar bij historische kappen kunnen deze niet altijd worden toegepast vanwege het vaak grillige verloop van dakvlakken.

Ook als de oude sporen gehandhaafd blijven, is de toepassing van dakplaten niet altijd mogelijk door de standaardafmetingen. Beide systemen (dakbeschoot of dakplaten) zijn subsidiabel. Bij gebruik van isolerende dakplaten zijn de materiaalkosten slechts voor 50% subsidiabel. Beschieten van een goede, doch onbeschooten kap, met als enig doel er een beter bruikbare ruimte onder te maken, is niet subsidiabel.

KLOKKENSTOELEN

De restauratie van de klokkenstoelen is subsidiabel.

SCHOONMAKEN

Het schoonmaken van wanden, vloeren en plafonds die bedekt zijn met algen en mossen is subsidiabel als de verwijdering daarvan op eenvoudige wijze te realiseren is. De monumentale waarde mag daarbij niet worden aangetast door het gebruik van agressieve schoonmaakmiddelen of -methoden.

STUT- EN SLOOPWERK

Dit is subsidiabel indien uit oogpunt van monumentenzorg noodzakelijk.

3. Begroting van de restauratiekosten, bedoeld in artikel 14 van het Besluit rijks-subsidiëring restauratiemonumenten 1997

A. Restauratiekosten

De restauratiekosten worden in drie groepen ingedeeld: a. aannemerskosten, b. kosten van derden, c. directiekosten.

ad a. Aannemerskosten

1) directe kosten

De directe kosten van een bouwwerk zijn de kosten van de te verwerken materialen aan het bouwwerk met de daarbij behorende loonkosten. Onder de directe kosten worden voor restauraties ook begrepen de kosten van het steigerwerk.

2) indirecte kosten

De indirecte kosten zijn de kosten van de hulpmiddelen en de organisatie die nodig zijn om het bouwwerk tot stand te brengen. De indirecte kosten worden verdeeld in:

- algemene bouwplaatskosten

Kosten van de hoofdaannemer die niet direct aan een onderdeel zijn toe te wijzen, die onder meer betrekking hebben op: verzorgend, uitvoerend en administratief personeel op het werk, tijdgebonden materieel, keten, loodsen, containers e.d., bouwplaats e.d., verbruikskosten bewaking, verletbestrij-

ding, bereken- en tekenwerk e.d. Slechts in uitzonderingsgevallen kan een toeslag van maximaal 3% worden geaccepteerd, indien de situering van de bouwplaats tot zodanig gecompliceerde extra constructies en/of activiteiten leidt, dat vergoeding gerechtvaardigd is.

- algemene bedrijfskosten

Die kosten die samenhangen met de algemene leiding van het bedrijf en die van de algemene en administratieve diensten.

- winst

Het bedrag dat voor de hoofdaannemer overblijft nadat alle met het werk samenhangende kosten en risico's zijn betaald; risico: onvoorziene omstandigheden, uitvoeringsrisico's, niet verrekenbare loon- en materiaalkostenstijgingen.

ad b. Kosten van derden

De kosten van derden kunnen velerlei zijn. Het zijn posten die door de architect niet in het bestek van de restauratieaannemer zijn opgenomen. Kosten van derden kunnen zijn: beeldhouwwerk, bijzonder schilderwerk, werkzaamheden aan het interieur en aan installaties. Deze werkzaamheden kunnen door de architect middels aparte bestekken worden opgedragen aan derden.

ad c. Directiekosten

Deze kosten worden opgebouwd uit:

1) honorarium

Het honorarium wordt berekend via de formule uit de Standaardvoorwaarden 1988 rechtsverhouding opdrachtgever - architect (verder: SR '88). Beschermde monumenten vallen te allen tijde in klasse 4. De klassen 5 of 6 komen niet voor. Het honorariumpercentage volgens de formule is een adviespercentage. Per 1 mei 1987 zijn de vrije beroepsbeoefenaars, onder wie de architecten, onder de werkingssfeer van de Wet Economische Mededinging gebracht. De praktische consequentie daarvan is, dat er geen bodem onder de tarieven mag liggen en dat er alleen vrije concurrentie mag zijn, ook tussen de architecten. Daarom hebben de Bond van Nederlandse architecten (BNA) en de RDMZ een advies-tarief opgesteld voor het honorarium. De formule voor de berekening van het honorarium staat in artikel 42 van de SR '88. Zoals reeds opgemerkt zal de factor (K) in de formule altijd 4 zijn. De factor (i) in de formule is per 1 oktober 1988 gesteld op 0,530. Deze factor kan jaarlijks wijziging ondergaan. Het honorariumpercentage is exclusief de post werktekeningen. Omdat de post werktekeningen niet meer in het honorariumpercentage is inbegrepen, is de factor (i) op 0,530 gesteld.

2) uitvoeringstekeningen

Uitvoeringstekeningen, voorheen de zogenoemde werktekeningen, zullen niet in alle gevallen noodzakelijk zijn. Daarom zijn de kosten voor de uitvoeringstekeningen niet opgenomen in het honorariumpercentage. Restauraties, die voornamelijk reparatie inhouden hebben weinig uitvoeringstekeningen nodig. De kosten voor de uitvoeringstekeningen zullen voor elke restauratie apart vastgesteld moeten worden.

3) toezicht

Het toezicht door opzichters is geregeld in de SR '88 artikel 26. De mate van toezicht is afhankelijk van de grootte van de restauratie, de complexiteit en de bouwtijd.

4) kosten van verschotten

De diverse kosten en verschotten worden genoemd in artikel 52 van de SR '88.

5) diversen

Onder diversen worden onder meer begrepen de kosten van adviseurs, van opmetingen en van documentatie, voorzover tenminste deze kosten niet tot het honorarium behoren. Deze kosten zijn subsidiabel voorzover zij nodig geacht worden. Constructeur: niet afzonderlijk subsidiabel, zijn begrepen in de directiekosten.

Voor de totale directiekosten geldt, met uitzondering van die onder 5. diversen, een maximumnorm. Voor de totale directiekosten bij restauratieplannen en -begrotingen voor molens wordt scherp gekeken naar de mate van betrokkenheid van deskundigen van de RDMZ: het is niet meer dan redelijk, dat hoe intensiever die geweest is, hoe minder directiekosten geaccepteerd zullen worden.

B. Normen voor de begrotingGemiddeld

- | | |
|--|-----------------------|
| a. Gemiddeld bouwplaatsuurloon, incl. 2 reisen, excl. vervoerskosten. Voor de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht mag een opslag van € 0,45 berekend worden | € 28,60 ¹⁾ |
| b. Post onvoorzien maximaal | 5 % |
| c. Algemene bouwplaatskosten, te berekenen over de directe kosten | 8 % |
| d. Algemene bedrijfskosten, te berekenen over de som van de directe kosten en de bouwplaatskosten | 5 % |
| e. Winst en risico, te berekenen over de som van de directe kosten, bouwplaatskosten en algemene bedrijfskosten | 3 % |
| f. De onderdelen c, d en e bij elkaar vormen een opslag van | 17 % |
| g. Voor kerktorens en projecten in moeilijk bereikbare locaties kan, voorzover nodig, een toeslag in de bouwplaatskosten (c) gegeven worden van 3 %. De onderdelen c, d en e bij elkaar vormen in dit geval een opslag | 20 % |
| h. CAR-verzekering, inclusief afsluitkosten | 0,4 % |
| i. Directiekosten | |
- Het is ook mogelijk de directiekosten vast te stellen volgens onderstaand schema:

Tot een bouwsom van € 45.500,00	15 %
Tot een bouwsom van € 91.000,00	14 %
Tot een bouwsom van € 136.500,00	13 %
Tot een bouwsom van € 182.000,00	12 %
Tot een bouwsom van € 227.000,00	11 %
Tot een bouwsom van € 272.500,00	10,5 %
Bij een bouwsom van meer dan € 272.500,00	10 %

Tot de bouwsom behoren zowel de subsidiabele kosten als de niet subsidiabele kosten.

j. De kostenindex ten behoeve van het honorariumpercentage in art. F van SR '88 is 0,530 %.

1) Peildatum november 2001

Toelichting wijziging Beleidsregels onderhoud en restauratie monumenten i.v.m. invoering euro, 19 oktober 2001 (Staatscourant nr. 213 van 2 november 2001)

De onderhavige wijzigingen van de Beleidsregels onderhoud en restauratie monumenten¹ houden in de eerste plaats verband met de overgang naar de euro per 1 januari 2002. Voorts hebben enkele kleine correcties en aanvullingen plaats gehad. In Bijlage 1 van de Beleidsregels is een tweetal tabellen opgenomen die percentages bevatten die zijn gerelateerd aan bedragen. Deze bedragen zijn ingedeeld in schijven die opliepen met bedragen van f 10.000,-. Dit systeem is gehandhaafd. Omwille van de hanteerbaarheid is daarbij gekozen voor ronde bedragen met intervallen van € 4.500,-. De tabel in onderdeel A. Onderhoudskosten, subonderdeel "ad b. Architecten-/plankosten", onder het kopje "Overzicht van honorariumpercentages gerelateerd aan totale bouwsommen" start thans bij € 45.000,- en loopt op tot € 1.467.000,-. De tabel in onderdeel A. Onderhoudskosten, subonderdeel "ad c. Begeleidingskosten" die is opgenomen na de zinsnede "De totale kosten voor bouwkundige begeleiding, over 10 jaren berekend, zijn aan een maximum gebonden en wel als volgt:" start thans bij € 22.500,- en loopt op tot € 288.000,-. De daarbij behorende percentages zijn zodanig gekozen dat de uitkomst gelijk is aan of slechts in zeer geringe mate hoger is dan de uitkomst in de huidige situatie. Overigens is daarbij wel een iets verfijndere rekenmethode gehanteerd die er toe heeft geleid dat de percentages fractioneel hoger zijn uitgevallen dan de percentages die in de oude tabellen waren opgenomen. Het effect van deze rekenmethode is in de aangepaste tabellen verdisconteerd. Wellicht ten overvloede zij opgemerkt dat het totale effect van de aangepaste tabellen in financieel opzicht voor de rechthebbende een geringe verbetering betekent.

In zowel Bijlage 1 als Bijlage 2 is bij "Normen voor de begroting" thans een bedrag ad f 54,- als gemiddeld bouwplaatsuurloon opgenomen. Dat bedrag wordt in de praktijk gemiddeld tweemaal per jaar aangepast op basis van CAO-afspraken. De omzetting naar € 28,60 is gebaseerd op het thans geldende bedrag². De wijziging in Bijlage 1 op dit onderdeel ten aanzien van het aantal reizen betreft een correctie die verder geen consequenties heeft.

Tenslotte kan in Bijlage 2, onderdeel A. Restauratiekosten, subonderdeel "ad c. Directiekosten", onder 1^o, de laatste volzin betreffende het honorariumpercentage bij bouwkosten boven de f 10.000.000,- vervallen omdat zich in de praktijk dergelijke gevallen niet voordoen.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

dr. F. van der Ploeg

¹) Beleidsregels van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen van 4 januari 1999, betreffende de subsidiëring van het onderhoud en van de restauratie van monumenten in het kader van het Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten en het Besluit rijkssubsidiëring restauratiemonumenten 1997

²) Peildatum april 2001. Inmiddels is dit bedrag per november 2001 gewijzigd in € 28,82.
